

Jaarprogramma 1997 van de Stichting Bloeyendael

1 en 8 februari jl. is snoeihout gesleept en op 8, 15 en 22 maart is het hellingbos aangelegd tussen de rijksweg A 28 en de Rijsweerdse wetering. De nestkasten in het park zijn gereinigd door P. Groenendijk en Th. de Ronde. In april wordt het verwerk van de blokhut afgerond.

Vrijdag 23 mei is de officiële opening van de blokhut voor achtereenvolgens genodigden en vrijwilligers (bericht volgt). Voor donateurs worden op zondag 25 mei (14-16 uur) donateurswandelingen georganiseerd (bericht volgt). De blokhut is dan open voor bezoek en een kopje thee.

12 en 19 juli is er hooien voor vrijwilligers (voorbehoud voor verloop van het seizoen). I.v.m. de vakantie is veel hulp nodig. Zonodig wordt op 23 augustus de graanakker in het park afgehaald (getracht wordt de rogge te laten oogsten door een gebruiker). Op 6 september wordt de graanakker opnieuw ingezaaid.

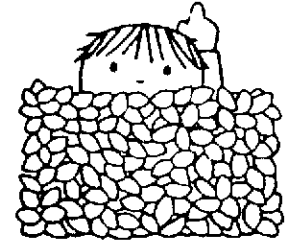
Op 20 en 27 september wordt voor de tweede keer in het park gehooid. Dit is het einde van de vaste seizoenwerkzaamheden. Apart loopt het natuurinventarisatieproject (o.a. in Maarschalkerweerd). Ook wordt het scholenproject weer in gang gezet. Tussentijds wordt nog vuilnis geraapt in het park en directe omgeving.

Het bestuur van de Stichting Bloeyendael organiseert de activiteiten en onderhoudt contacten met overheden, met de politiek, met de media, met verwante natuurorganisaties en met geïnteresseerde bewoners(-organisaties). 3-4 x per jaar wordt met een bulletin informatie verschaft aan donateurs, vrijwilligers en relaties over "groen nieuws" rond Bloeyendael en verre omgeving. Dankzij de steun van donateurs en van vrijwilligers is dit allemaal mogelijk!

Stichting Bloeyendael

Postbus 85017
3508 AA Utrecht

Tel. 030 - 254 4166

Park Bloeyendael uitgebreid met 1 hectare hellingbos

Woensdag 19 maart 1997 was de nationale boomplantdag. Voor ons waren het de nationale boomplantweken! De zaterdagen 8, 15 en 22 maart hebben zo'n 15 vrijwilligers 600 bomen geplant op de helling die de rijksweg A28 scheidt van de Rijsweerdse wetering (tussen het AMEV-kantoor en de A28). Bovenop de helling stond al jarenlang een eikenbosje, maar aan de kant van het wandelpad langs de wetering groeiden vooral brandnetels. Het project is een samenwerking van Rijkswaterstaat, de dienst Stadsbeheer van de gemeente Utrecht en onze stichting. Het plantplan is in overleg met Rijkswaterstaat (eigenaar van de grond) opgesteld door de bekende Utrechtse ecooloog, ons bestuurslid Theo de Ronde. Het plantmateriaal is verstrekt door de gemeente. Aanleg en beheer geschiedt door de Stichting Bloeyendael.

Bericht aan de donateurs

Heeft u uw donatie over 1997 al overgemaakt aan de penningmeester? De minimum-donatie is f 15. Zonee, Bezorg ons geen extra werk en vul de voor donateurs bijgevoegde girobetaalkaart alsnog snel in.

Wie nog geen donateur is, kan zich opgeven door minimaal f 15 over te maken op giro nr. 344 6650 t.n.v. Stichting Bloeyendael onder vermelding van "nieuwe donateur". U krijgt dan een informatiepakket.

De beplanting bestaat uit overwegend laag blijvende bomen en struiken. Te noemen zijn kardinaalsmuts, sleedoorn, kornoelje, wilde liguster, wilde roos, gagel, hazelaar en diverse wilgensoorten. De aanwezige beplanting (bramen en vlier) is uiteraard gespaard. De genoemde soorten zijn aantrekkelijk voor vogels. Het ingeplante hellingbos is daarmee een waardevol ecologisch element in het bredere kader van Utrecht-Oost. Verder wordt het wandelpad langs de Rijnsweerdse wetering opgeknapt (net als in Park Bloeyendael) en worden de bermten beter onderhouden. Dit alles is mogelijk doordat na het wegwerken van achterstallig onderhoud in het park er budget vrijkomt voor dit deel van het totale gebied.

De wandelroute vanaf de Archimedeslaan ten zuiden van het AMEV-gebouw via de Oostbroekselaan (door het volkstuingebied) naar het park wordt nu nog aantrekkelijker. Vooral in de lente een stevige wandeling waard! Een journalist van de Stadsomroep vreesde dat de aanleg van het bos ons zeker enige tonnen zou hebben gekost. Zo rijk zijn wij niet, ondanks de gulle steun van onze donateurs. De aanleg van een bos is vooral duur door het arbeidsloon van de aanplant en het beheer. Alleen al het arbeidsloon van de aanleg is zeker drie maal zo hoog als de kosten van het plantmateriaal. De fotograaf van het Utrechts Nieuwsblad kon de lokatie niet vinden en schoot een plaatje van het planten van berken in de VSB-tuin ten noorden van het AMEV-gebouw. Daar is recent voor de derde keer getracht een berkenbos te maken rond de VSB-toren. Wie zijn bomen niet met liefde plant en verzorgt, ziet ze niet groeien. Dit keer gaat het daar hopelijk ook lukken.

Snoeiwerkzaamheden in februari voltooid

OP 1 en 8 februari waren vrijwilligers van de stichting Bloeyendael twee zaterdagen in de weer om door de gemeente omgezaagde bomen (dunning) en geknotte wilgentakken uit het park te slepen. Een deel van dit materiaal wordt versnipperd en de houtsnippers worden elders hergebruikt als "mulch-materiaal" (bodembedekker tegen onkruidgroei). In Bloeyendael wordt het materiaal in toemende mate "hergebruikt" in het eigen gebied. Er worden takken-

wallen ("houtrillen") van gemaakt die weer een schuilplaats bieden aan allerlei dieren (vooral vogels) en die na verval van het materiaal ook voedsel bieden aan allerlei insecten.

Beide zaterdagen hebben zo'n 25 vrijwilligers hard gewerkt. De wilgen langs de Rijnsweerdse wetering zijn weer geknot. Althans de helft! De andere helft blijft staan, zodat er voor u als wandelaar nog veel te zien is en ook vogels en insecten broed- en schuilplaatsen overhouden. Dit om en om snoeien is een vorm van ecologisch beheer. Niet elk jaar behoeven wilgen te worden geknot. Afhankelijk van het groeitempo is een periode van 3-5 jaar toereikend. Jaarlijks snoeien leidt zelfs tot afsterven van de bomen. De meeste tijd ging zitten in het uitdunnen van de bomen aan de oostzijde van de Rijnsweerdse wetering (tussen AMEV-gebouw en het volkstuincomplex). Na bijna 20 jaar werd het wel eens tijd. Zonder ingrijpen ontstaat er een eenzijdig spinnenbosje, terwijl de bomen maar al te snel slachtoffer worden van voor- en najaarsstormen. Bosbeheer vereist een vooruitziende blik ("Boompje groot, plantertje dood").

Verbouwing blokhut voltooid op buitenverfwerk na

Begin april heeft aannemersbedrijf V. d. Velden de verbouwing van de blokhut in het hart van het park opgeleverd. Deze voormalige werkkeet van de dienst Stadsbeheer is uitgebouwd in westelijke richting. Er is nu ruimte voor zowel de imkerij als voor de opvang van vrijwilligers die in het park werken en de opvang van bezoekers. Het aannemersbedrijf - een klein familiebedrijf uit Overvecht - heeft prima werk afgeleverd. Wij zijn er erg blij mee.

Rond de jaarwisseling was een groot deel van het binnenschilderwerk al gedaan door een aantal vrijwilligers. Buiten stond alles in de grondverf. In april wordt het buitenschilderwerk voltooid, zodat bij de officiële opening in mei het gebouw helemaal af is. Daags voor Goede Vrijdag kwam er ongewenst bezoek: de schade was groter dan de opbrengst van de buit (pak koffie en waterkoker).

Donateurs en vrijwilligers krijgen nog officieel bericht over de opening. Voor vrijwilligers is er op vrijdagmiddag 23 mei de ope-

ningsfestiviteit. Op 25 mei worden donateurswandelingen georganiseerd in het park en dan is ook de opening van de nieuwe ruimte voor de donateurs. Bij slecht weer kunnen we voortaan minimaal 25 mensen een comfortabele zitruimte bieden. Dit betekent dat we ook groepen - zoals bv. schoolklassen - kunnen ontvangen.

Vrijwilligerswerk in Bloeyendael? Ja, graag!

Wilt u ook wel eens de handen uit de mouwen strelen voor de natuur in uw eigen stad? Dat kan! Geef je op als vrijwilliger. Zie voor het programma elders in dit blad.

Vrijwilligers kunnen zich opgeven bij het secretariaat van de Stichting Bloeyendael (tel. 030 - 254 4166). Op een inschrijfformulier kunnen ze aangeven wat ze willen doen. Het gaat meestal om zaterdag van 10-15 uur (met een gezamenlijke lunchpauze).

Per ingeschreven activiteit worden vrijwilligers tijdig opgeroepen om zich op te geven voor concrete werkzaamheden. De tijdsplanning wordt beïnvloed door de natuur. Vrijwilligers zijn door ons verzekerd.

Natuurverf: een wereld apart

De blokhut is op zo natuurvriendelijk mogelijke wijze geverfd. In belangrijke mate is Aquamarijn natuurverf gebruikt, omdat wij geprobeerd hebben het milieu zo min mogelijk te belasten. Aquamarijnverf is in principe een verf op lijnoliebasis. Ook andere grondstoffen van de verf stammen zoveel mogelijk uit natuurlijke bronnen. Dit alles in tegenstelling tot de synthetische verven waaraan een chemisch productieproces ten grondslag ligt. De natuurverf wordt verdund met gomterpentijn en citrusolie. De verf

werkt erg prettig en ruikt - door de verdunningsmiddelen - veel lekkerder dan gewone verf. Een genoegen om mee te werken. De droogtijd is door de lijnoliebasis wel langer. Naast gewone verf is er ook milieuvriendelijke beits. Het plafond binnen is bv. behandeld met waterverdunbare houtlazuur. De houten buitenwand van het gebouw is behandeld met Finse Kookolie (zwart gepigmenteerd). Het carbolineum dat vroeger voor het verven van het gebouw is gebruikt, is om milieutechnische redenen verboden. Het hele gebouw ziet er nu weer prachtig uit en kan er weer even tegen.

In Utrecht is de natuurverf van Aquamarijn verkrijgbaar bij de natuurwinkel aan de Oude Gracht (tel. 231 6313) en bij "De vergulde kwast" aan de Westerkade (tel. 234 0615). Wij hebben onze verf betrokken bij "De vergulde kwast", een alleraardigste winkel met een breed assortiment en een aardige bediening.

Ontwerp-bestemmingsplan Rijnsweerd-Noord in pre-natale fase

In het vorige nummer (1996/nr 3) zijn we nogal tekeer gegaan tegen het ontwerp-bestemmingsplan Rijnsweerd-Noord. Alhoewel bijna alle gebouwen er al staan en het plan dus vooral een conserverende bestemming heeft, was er desondanks veel op aan te merken. Een pittige brief aan wethouder mw. A. Rijckenberg van Ruimtelijke Ordening heeft geleid tot een gesprek met enkele ambtenaren van de dienst Stadsontwikkeling en tot enkele belangrijke aanpassingen van het ontwerp-bestemmingsplan.

Allereerst wordt het begrip "groen" nu gesplitst in drie nuances: "groen kerngebied", "groene ecologisch waardevolle overgangszones" en overig groen. Wij hopen dat dit nieuwe denken nu stadsbreed zijn ingang zal vinden en zullen dat zeker bevorderen door anderen over deze gemeentelijke beleidswijziging te informeren. Het is natuurlijk wel schrijnend dat de gemeente dit zelf niet had kunnen bedenken. Maar wat wil je met een gemeente waar de enige - part time - stadsecoloog (in dienst bij de dienst Stadsbeheer) wordt wegbezuinigd omdat haar intern gerichte missie zou zijn voltooid!!!

Voorts is het doortrekken van een fietsroute van de Stolberglaan

over de Waterlinieweg dwars door het park Bloeyendael naar de Galileïlaan van de baan. De rust in het park is hiermee deels weer verzekerd. Bovendien is er bij een eventuele aanleg van de HOV-busbaan langs de Waterlinieweg nu minder ruimte nodig voor opstelvakken voor links- en rechtsafslaand fietsverkeer. Dat scheelt al gauw zo'n meter of vier (In Utrecht misschien wel zes meter?). Daardoor kan de tankwal tussen de provincietuin en de Waterlinieweg nu mogelijk voor een belangrijk deel worden gespaard. Dat was ook een wens van een groot aantal fracties uit de gemeenteraad. In april wordt daarover meer bekend.

Overigens is er nog onzekerheid over het zgn. HOV-tracé. De bewoners van de Merkesstraat en de gebruikers van Fort De Bilt weten nog steeds niet of en hoe ze in de toekomst hun woon- en werkplek nog kunnen bereiken. De provincie verzet zich tegen afwikkeling van het verkeer over de provinciale Biltsestraatweg en de gemeente verzet zich tegen afvoer van verkeer over de Waterlinieweg (kruising met HOV-baan). Provincie en gemeente hebben het idee van afvoer van verkeer dwars door Park Bloeyendael nog niet helemaal opgegeven. Voorlopig hoeven in het Fort De Bilt dus de noodrantsoenen als gevolg van opsluiting tussen verkeerswegen nog niet te worden aangesproken. Op een aantal andere punten van het ontwerp-bestemmingsplan zijn wij nog volop in discussie met de gemeente.

Uitbreiding park Bloeyendael met deel VSB-tuin

In de structuurschets "De Strook" en in het ontwerp-bestemmingsplan Rijnsweerd-Noord wordt uitgegaan van een vergroting van het Park Bloeyendael met de noordzijde van de VSB-tuin. De verlegging van de Archimedeslaan over de VSB-tuin is een oude afspraak tussen gemeente en AMEV. Door communicatiestoornissen (o.a. discussie over de verkeersafwikkeling) is dit plan nog niet tot ontwikkeling gekomen. De gemeente wil er nu weer op gaan studeren en er is een verse ploeg jonge ambtenaren in de startblokken gezet om weer "van voren af aan" te gaan bedenken wat er moet en kan gebeuren. Dat vreesden wij al.

In enkele gesprekken met Fortis (AMEV/VSB), hebben wij afgetast of de oude afspraak nog geldt voor wat betreft Fortis. Daarbij zijn wij geïnformeerd over een aantal voor Fortis belangrijke randvoorwaarden, die wij grotendeels (afhankelijk van de uitwerking) kunnen billijken. Ook hebben andere gebruikers van het gebied (Coopers & Lybrand en de provincie) belang bij een bepaalde wijze van ontsluiting van het gebied.

Voor ons is belangrijk dat het fietsverkeer dat thans ten noorden van de VSB-tuin gaat, in principe wordt verplaatst over het VSB-terrein. Het fietspad wordt weinig gebruikt, maar omdat het deel uitmaakt van een hoofdfietspadennet moet het persé 4 m. breed zijn. Met een strook van 2 m. boom- en struikvrij aan weerszijden vanwege de sociale veiligheid, is de ontwerp-vrijheid voor de parkuitbreiding praktisch nihil.

Dit "fietspad-denken" is niet verenigbaar met een parkuitbreiding. Wij vinden dat na aanleg van de weg over het VSB-terrein dit fietspad versmald moet worden tot 2 meter (met het aanzien van de in Bloeyendael gebruikelijke paden). Fietsverkeer vanaf de Uithof richting Zeist kan dan gewoon over de nieuw aan te leggen weg rijden. Sociaal veilig en de kortste weg. Wij zullen trachten in overleg met o.a. Fortis de gemeente te helpen met de "planontwikkeling" opdat het vanaf nu wat sneller gaat.

Nieuw stadspark bij FC Utrecht-stadion?

De geluiden dat tussen het FC Utrecht-stadion en Amelisweerd een nieuw stadspark kan komen worden steeds sterker. Een dergelijk park kan drie functies hebben. Ten eerste kan het een plek van ontspanning worden voor geheel Utrecht (van "oost tot west"). Utrechters kunnen dan vanuit de hele stad met de HOV-snelbus naar hun eigen groen. En zoals de forenzen van de "winkelexpres" voor f 2,50 een krantje cadeau krijgen van wethouder v.d. Steenhoven, kan er met de "natuurexpres" aan de stadsbewoners een kortingsbon van f 2,50 op poffertjes worden uitgedeeld door wethouder Kernkamp. De huiver van sommige politici (met name PvdA en CDA) dat er teveel groen is aan de oostkant van de stad

kan dan worden ingetoomd.

In de tweede plaats kunnen recreatie en natuur hier gecombineerd worden. Het natuurpark (zoals Bloeyendael) en de recreatieve functie (pannekoekenrestaurant) kunnen worden gescheiden door een midgetgolfbaan (ombouw van een sportveld) waar de korte afstandwandelaar omheen kan lopen en een speelweide om op uit te rusten. Daarnaast kunnen lokaal belangrijke instellingen als de Hof van Eden en de Hortus er wellicht een etalagefunctie krijgen naast de gewone natuurvoorlichting.

In de derde plaats kan het natuurpark een buffer zijn tussen stad en Amelisweerd. Het landgoed Amelisweerd wordt veel te druk en het gebrek aan rust tast de natuurwaarde aan. Om excessen te bestrijden (crossfietsen en -brommers) zijn aan de stadszijde al hekwerken en prikkeldraad aangebracht. Het lijkt wel een onderdeel van de oud-Hollandse fortenlinie. Ook worden er veel honden ongelijnd uitgelaten en die gaan dan op jacht naar reeën en eekhoorns. De natuur zou meer gebaat zijn met fietsende honden en aangeliijnde baasjes. Er is te weinig toezicht op het landgoed!

Wie ons stedelijke landgoed Amelisweerd wil behouden moet aan de stadszijde maatregelen treffen. De aanleg van een natuurpark zoals Bloeyendael is dan een goede gedachte. Anders dan een landgoedpark is de padenstructuur intensief. Veel paadjes op een kleine oppervlakte. Beschutting van allerlei bosjes op wallen, waarbij aan weerszijden van de wal een wandelpad kan lopen. Hier kan de middellange afstandwandelaar de kennis van de natuur combineren met een eindje wandelen met het familie en vrienden. Voor de echte lange afstandwandelaar kan er dan een wandelroute komen met een aan te leggen brug over de A 27 (over de bak van de A27 door Amelisweerd): een ecoduct voor mens en dier. Tezamen met te ontwerpen en te verbeteren ecologische zones bij de Kromhoutkazerne, langs de oevers van de Kromme Rijn kan het nieuwe stadspark de natuur behalve letterlijk ook figuurlijk dichterbij de stad brengen.

Of de bovenstaande "ontwerp-richtlijnen" bij nadere bestudering

helemaal stand houden weten wij nu ook niet. Een stadsbestuur dat aandacht schenkt aan de kwaliteit van het leven voor de eigen inwoners kan hier visie en daadkracht combineren. De grond van de stadskwekerij is van de gemeente en tot privatisering (= opheffing) van de kwekerij is al eerder besloten. Wij zullen als Stichting Bloeyendael concrete voorstellen aan de gemeente aanbieden.

Baggeren in Bloeyendael naar afronding?

Dit voorjaar is amper nog te zien dat in oktober/november vorig jaar de belangrijkste waterpartijen in Bloeyendael zijn uitgebaggerd. De natuur herstelt zich snel. Het water is veel schoner en wij hopen dat - met het stijgen van de temperatuur in voorjaar en zomer - de uitbundigheid van het waterleven zichtbaar zal worden.

De voormalige speelweide nabij het provinciehuis is tijdelijk in gebruik als baggerdepot. In onderzoek is of in het oostelijk deel van het park ook nog bagger mag worden verwijderd. Deels was dit in vorige jaren niet mogelijk vanwege een lichte chemische verontreiniging (o.a. met arseen) in de waterpartij aan de kop van de Oostbroekselaan grenzend aan de volkstuinten. Daarom zijn opnieuw baggermonsters genomen. Bekend is dat bij de aanleg van het park ingebrachte turfgrond (van nature arseenhoudend) mede bijdroeg aan het toenmalige metingsresultaat. Ook wordt onderzocht of tussen de Oostbroekselaan en de Rijnsweerdse weterring (de waterpartij achter het huis van de fam. Oostveen) kan worden gebaggerd. Vanwege het budget was dat eerder niet mogelijk.

Voor de laatste fase van het karwei moet in 1998 geld vrijkomen. Wij hopen dat de nieuwe baggermonsters opslag van de bagger in het park toestaan. In elk geval hopen we dat provincie en gemeente daar niet voor de derde keer ruzie over maken, want dan moeten we weer (driemaal is scheepsrecht) contact zoeken met de gedeputeerde voor natuur en milieu. Als de bagger - vanwege de chemische samenstelling - op eigen terrein mag worden opgeslagen blijft het baggerdepot nog even bestaan. Zo mogelijk gaan we dit dan tijdelijk inzaaien met een leuke begroeiing. Als het baggerdepot geen functie meer heeft, wordt de speelweide opnieuw aangelegd.

